

FN:s konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter antogs av FN:s generalförsamling 1989. I dag har nästan alla länder ratificerat barnkonventionen. Att ett land har ratificerat en konvention innebär att det har bundit sig folkrättsligt till att förverkliga den. Sverige ratificerade barnkonventionen 1990, som ett av de första länderna.

Barnkonventionen är en bindande överenskommelse mellan staterna som har ratificerat den. Staterna är förpliktade att vidta alla lämpliga åtgärder för att genomföra konventionen.

För att övervaka att de stater som har ratificerat konventionen också lever upp till den, finns Barnrättskommittén i Genève, en FN-kommitté för barnets rättigheter.

Själva idén om barnets rättigheter är att barn har rätt att få sina grundläggande behov tillgodosedda, att få skydd mot utnyttjande och diskriminering, att få uttrycka sin mening och bli respekterade. För att säkerställa barnets rättigheter krävs en kombination av åtgärder: lagstiftning, effektiva styrmedel, opinionsbildning och upplysning.

Barnkonventionen artiklar

Barnkonventionen innehåller sammanlagt 54 artiklar, varav 41 är s.k. "sakartiklar" och som slår fast vilka rättigheter varje barn ska ha. Resten av artiklarna handlar om hur staterna ska arbeta med konventionen. Enligt konventionen ska varje land som ställt sig bakom barnkonventionen vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och andra åtgärder, t.ex. utbildningsplaner, för att implementera/förverkliga rättigheterna och vidta åtgärder till det yttersta av sina tillgängliga resurser (artikel 4).

De fyra huvudprinciperna

Fyra av artiklarna är vägledande för hur helheten ska tolkas. Artikel 2, 3, 6 och 12 kallas för de fyra huvudprinciperna. När man läser alla övriga artiklar ska man läsa dem med huvudprinciperna "som glasögon".

- **Alla barn har samma rättigheter och lika värde.** Ingen får diskrimineras. *Artikel 2.*
- **Barnets bästa ska komma i främsta rummet** vid alla åtgärder som rör barnet. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall. *Artikel 3.*
- **Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas.** Det handlar inte enbart om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen. *Artikel 6.*
- **Barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade** i alla frågor som berör honom eller henne. *Artikel 12.*

Barn ska respekteras

Begreppet "barnets bästa" är grundpelaren i barnkonventionen och budskapet kan sammanfattas i tre ord: Barn ska respekteras. Barnkonventionen ska vara ett verktyg i arbetet med att gradvis förbättra barns villkor. Det handlar om attityder, förhållnings- och arbetssätt i olika verksamheter och på olika nivåer i samhället.

Barnets rättigheter

Barnkonventionen ger en universell definition av vilka rättigheter som borde gälla för alla barn i hela världen, i alla samhällen - oavsett kultur, religion eller andra särdrag. Konventionen handlar om det enskilda barnets rättigheter. Varje människa under 18 år räknas som barn, om inte han eller hon blir myndig tidigare enligt den nationella lagstiftningen.

Barnperspektiv

"Barnperspektiv" och "barnkompetens" är centrala begrepp i förverkligandet av barnkonventionen. Kompetens syftar framför allt på kunskap och praktiskt handlag. Att inta ett barnperspektiv innebär bland annat att man förmår se saker ur barnets synvinkel.